

EU: sluipende trends, reguleringsinflatie en welvaartsverlies

Al jaren zien we dat de EU concurrentiekracht verliest. Dat is mede de reden dat haar sociale democratie steeds verder onder druk komt te staan. De vaak aangehaalde oplossing hiervoor is innovatie. Maar over welke innovaties hebben we het dan en waarom is het innovatievermogen in de EU zoveel minder dan in de VS?

De wereldwijd dominante trends zijn bekend: vergrijzing in alle grote economieën, klimaatverandering, digitalisering en (sinds 2015) de-globalisering. De EU vergrijst sneller dan de VS, maar is dat de enige verklaring voor de lagere productiviteitsgroei? In het Draghi-rapport wordt een aantal oorzaken genoemd waarom de EU, ten opzichte van de VS, economisch steeds slechter presteert. Een paar problemen worden in deze column uitgelicht.

De EU heeft geprobeerd het vergrijzingsprobleem – lees afnemende beroepsbevolking – op te lossen door Turkije, met haar jonge bevolking, in de EU op te nemen. Dat is mislukt. Ook immigratie als oplossing voor vergrijzing blijkt te problematisch. Het vergrijzingsprobleem is bovendien maar één van de redenen voor het afnemende concurrentievermogen van de EU.

De ‘thuismarkt’ voor Europese bedrijven functioneert slecht. De schaalvergroting van de markt, één van de voordelen die de EU haar lidstaten zou bieden, is een illusie gebleken. Recent onderzoek van de EU zelf concludeert dat er binnen de EU feitelijk aanzienlijke handelstarieven zijn door tijdrovende administratieve verplichtingen, vergunningenprocedures, verschillende productspecificaties en dergelijke. Deze interne ‘tarieven’ bedragen 45%, drie keer zo hoog als tussen de staten in de VS. Thuismarkten zijn cruciaal voor het bedrijfsleven.

Energiekosten vormen een ander structureel nadeel voor de EU. Europa heeft zelf weinig energiebronnen, terwijl energie bij uitstek de bron van welvaart is. De energietransitie is in

feite een transitie van liquide fossiele brandstoffen naar harde metalen die men nodig heeft voor windmolens, elektrische auto's, transport en opslag van elektriciteit et cetera. De daarvoor benodigde metalen komen grotendeels uit landen met een niet-democratisch regime. China is zelfs goed voor 80% van de wereldwijde productie van geraffineerde zeldzame aardmetalen (2023), zo noodzakelijk voor vele toepassingen in hernieuwbare energie, defensie en IT. De geopolitieke afhankelijkheid van de EU voor haar energie en het kostennadeel dat de EU daarin heeft, raakt Europese bedrijven.

Andere in het Draghi-rapport genoemde redenen voor het afnemende concurrentievermogen van de EU zijn gebrek aan kapitaal voor innovatie en de verstikkende ‘rule based’ regulering. Die leidt tot grote kosten voor bedrijven (en burgers), ‘reguleringsinflatie’. Ik heb in eerdere columns al gewezen op de noodzaak om regulering ‘principle based’ te maken om de stortvloed aan wetten en regels te verminderen. Het blijkt een hele lastige opgave voor de EU om dit voor elkaar te krijgen. Is dat onwil, of onkunde?

Innovatie vereist kapitaal en ondernemerschap. In de VS investeert het bedrijfsleven aanzienlijk meer in R&D dan in de EU. Inclusief venture capital is dat meer dan zes keer zoveel. De beperkte beschikbaarheid van kapitaal voor innovatie en het door regulering bemoeilijkte ondernemerschap vormen de belangrijkste redenen voor de achterblijvende innovatiekracht van de EU.

Amerikaanse aandelen zijn in historisch perspectief duur, hoor je pensioenbeleggers alom verkondigen. Duur is een oordeel. De hiervoor genoemde onderliggende, langdurige en vaak ‘sluipende trends’ vertellen dat de feitelijke context voor de waardering van de Europese bedrijven structureel verslechtert. Europese bedrijven verliezen door de hiervoor geschetste ‘sluipende trends’ binnen de EU concurrentiekracht en dat reflecteert in de waardering. Het is een proces dat alleen kan stoppen als we in de EU op vele gebieden een radicaal andere koers gaan varen. ■

Door **Thijs Jochems**,
Adviseur en Private
Investor